Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2026 waterschap Aa en Maas

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Inleiding 3
1.1 Doelstelling 3
1.2 Wettelijk kader 3
2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid en rechtmatigheid) 5
3. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties 6
4. Reikwijdte controle rechtmatigheidstoetsing 7
6. Communicatie en periodiek overleg 9
7. Rapportering accountant 10
8. Bijlagen 12
Bijlage I: Normenkader 2026 13
Bijlage II: Communicatie en periodiek overleg 19
Bijlage III: Toelichting bij het controleprotocol 21

1. Inleiding

Op grond van de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en de Bado (Besluit accountantscontrole decentrale overheden) bepaalt het Algemeen Bestuur de inhoud van de accountantscontrole inclusief de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole vanaf 2009. Waterschap Aa en Maas volgt ten aanzien van de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole het advies van de Unie van Waterschappen. Daartoe is het noodzakelijk dat het Algemeen Bestuur ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de jaarlijkse accountantscontrole, het onderwerp van controle nader regelt. Dat gebeurt in dit Controleprotocol.

Dit protocol is van toepassing op de controle van de jaarrekening 2026 van het Waterschap Aa en Maas. Object van controle is de jaarrekening, en daarmede tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het Dagelijks Bestuur van Waterschap Aa en Maas.

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel aan de accountant nadere aanwijzingen te geven over de reikwijdte van de accountantscontrole in het kader van rechtmatigheidstraject, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties Vanuit de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en de Bado worden minimumeisen geformuleerd. Het algemeen bestuur mag voor de controle strengere eisen vaststellen. Het is niet toegestaan de wettelijke eisen minder streng te formuleren.

Met dit controleprotocol stelt het algemeen bestuur nadere aanwijzingen vast die van toepassing zijn vanaf het verslagjaar 2025. Object van controle is de jaarrekening van Waterschap Aa en Maas en daarmee tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur. Voor de tolerantiegrenzen (goedkeuring en rapportage) conformeert Waterschap Aa en Maas zich aan de wettelijke minimumeisen.

In de opdrachtverstrekking aan de accountant kan het algemeen bestuur nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. De accountant mag verwachten dat het waterschap inzichtelijk maakt, door middel van een normenkader, welke wet- en regelgeving van toepassing is. Tevens moet in de opdrachtverstrekking worden aangegeven welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van de rechtmatigheidcontrole is.

1.2 Wettelijk kader

De Waterschapswet (art. 109, lid 2) schrijft voor dat het Algemeen Bestuur één of meer accountants aanwijst als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de jaarrekening, het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

Op basis van de veranderde wet- en regelgeving met betrekking tot de controle van de jaarrekening door de accountant voor waterschap Aa en Maas en de vaststelling door het Algemeen Bestuur van de Financiële Verordening 2025 en de Controleverordening 2025 op 4 april 2025 kan het gewijzigde controleprotocol 2026 worden vastgesteld.
Met dit controleprotocol stelt het Algemeen Bestuur nadere aanwijzingen vast.

Voor de goedkeuringstolerantiegrenzen conformeert waterschap Aa en Maas zich aan de wettelijke minimumkaders van 2% voor afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle.

2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid en rechtmatigheid)

Zoals in art 109, lid 3 van de Waterschapswet is voorgeschreven, wordt de controle van de in artikel 103 Waterschapswet bedoelde jaarrekening uitgevoerd door de door het Algemeen Bestuur benoemde accountant. De accountantscontrole is gericht op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties (in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen van het Algemeen Bestuur van het waterschap);
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door het Dagelijks Bestuur opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 98a Waterschapswet (zie Regeling Begroting en Verantwoording Waterschappen);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels van het Waterschapsbesluit, de Kadernota {Platform Rechtmatigheid en de Nederlandse controlestandaarden (NBA) en dit Controleprotocol bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid, volgens de definitie in de Waterschapswet, wordt begrepen dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen “in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen van het Algemeen Bestuur van het waterschap”.

Het dagelijks bestuur zal in de jaarrekening via de “Rechtmatigheidsverantwoording” een oordeel afgeven over de mate waarin de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

De accountant zal in de controleverklaring een oordeel geven over de getrouwheid van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten alsmede de activa en passiva en over de door het Dagelijks Bestuur afgegeven oordeel in de Rechtmatigheidsverantwoording.

3. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statische deelwaarnemingen en extrapolaties.
De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en de strekking van de af te geven controleverklaring.

In het hierna opgenomen schema zijn de voorgestelde goedkeuringstoleranties opgenomen conform artikel 5.2 Waterschapsbesluit. Deze komen overeen met het wettelijk minimum.

Strekking controleverklaring:

Goedkeuringstolerantie	**Goedkeurend**	**Beperking**	**Oordeelonthouding**	**Afkeurend**
Afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle (% lasten)	≤ 2%	>2% en <4%	-	≥ 4%

Op basis van de begroting van het betreffende jaar, houdt het bovenstaande in dat een percentage van ≤ 2% van de bruto lasten aan fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle van de jaarrekening (indicatie boekjaar 2026 op basis van de begroting 2026 circa € 3.929.000) een goedkeurende verklaring van de accountant niet in de weg zal staan. Het algemeen bestuur kán de goedkeuringstoleranties lager vaststellen. Hieraan zijn extra organisatie- en accountantskosten verbonden om kleinere fouten en onzekerheden te kunnen ontdekken. Ook wordt de kans groter dat geen goedkeurende accountantsverklaring wordt verkregen. Het waterschap kiest daarom (vooralsnog) voor het wettelijk minimum.

Naast de goedkeuringstolerantie wordt de rapporteringstolerantie onderkend. De rapporteringstolerantie is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen. Hierdoor ontstaat een vollediger zicht op rechtmatigheidsfouten.

Voor de rapporteringstolerantie stelt het Algemeen Bestuur als maatstaf dat de accountant elke fout en/of onzekerheid ≥ € 200.000 rapporteert.

4. Reikwijdte controle rechtmatigheidstoetsing

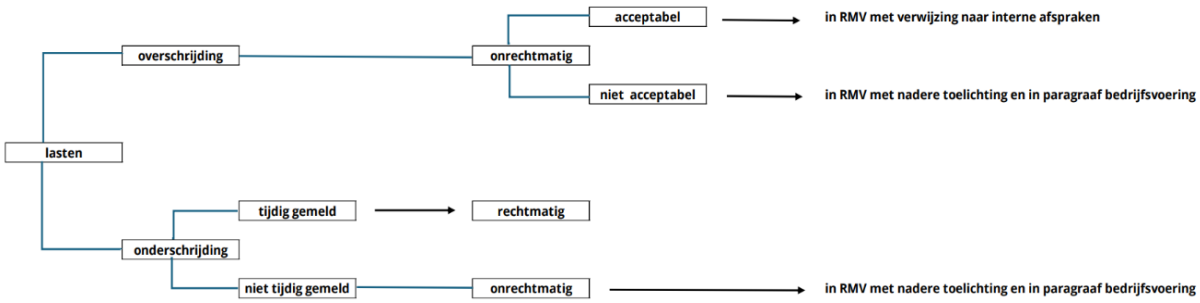
De controle op rechtmatigheid is, aanvullend op de getrouwheidscontrole door de accountant, limitatief gericht op het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik- en oneigenlijk gebruik-criterium. Deze criteria zijn als volgt nader omschreven:

- Begrotingscriterium; passen de lasten, baten en balansmutaties binnen de door het algemeen bestuur vastgestelde begrotingskaders;
- Voorwaardencriterium; wordt aan de voorwaarden uit de wet- en regelgeving voldaan;
- Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium; wordt geen misbruik en oneigenlijk gebruik vanfinanciële mogelijkheden gemaakt.

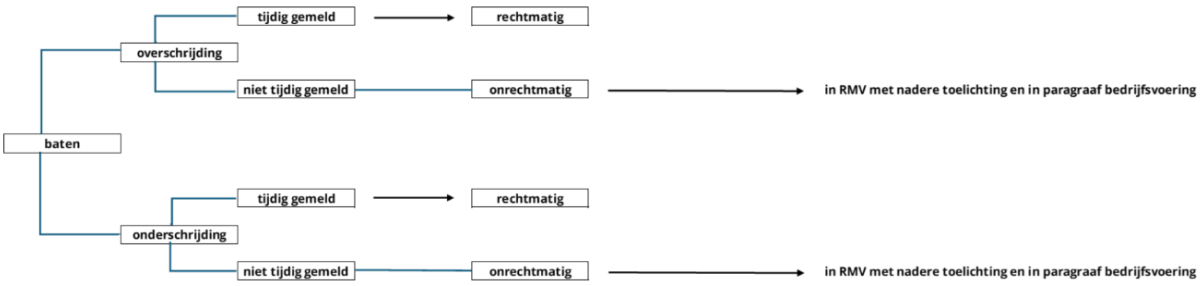
Wat betreft het voldoen aan het begrotingscriterium wordt de rechtmatigheid op programmaniveau getoetst aan de voorwaarden volgens onderstaand schema (bron: Kadernota Rechtmatigheid van het Platform Rechtmatigheid):

.

Lasten:

Baten:

Bij de uitwerking van het voorwaardencriterium worden ten aanzien van interne regelgeving alleen de aspecten die betrekking hebben op recht, hoogte en duur meegenomen in de beoordeling.

Indien en voor zover bij rechtmatigheidscontrole materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd worden deze in de verantwoording en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door het Algemeen Bestuur of hogere overheden vastgestelde regels betreft. Met andere woorden, interne regels van het dagelijks bestuur naar ambtelijke organisatie c.q. besluiten van het Dagelijks Bestuur vallen daar buiten.

Uitzondering hierop vormen mandaat- en delegatiebepalingen voor zover van belang voor de getrouwheidscontrole door de accountant. Voorts kunnen interne regels wel relevant zijn voor de nadere vaststelling van de invulling van “hogere” besluiten, maar deze regels zijn op zich geen object van onderzoek.

6. Communicatie en periodiek overleg

In de Controleverordening van Waterschap Aa en Maas is in artikel 6, lid 2, de volgende zinsnede opgenomen:
“Ter bevordering van een doelmatige en doeltreffende accountantscontrole vindt periodiek (afstemmings)overleg plaats tussen de accountant, de auditcommissie en vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur alsmede van de organisatie.”

In bijlage 2 is het communicatietraject tussen accountant en het waterschap nader uitgewerkt.

7. Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant als volgt:

Pré-audit meeting
Voorafgaand aan de interim-controle vindt een pré-audit meeting plaats tussen enerzijds de accountant en anderzijds de directie en de Concerncontroller. Hierbij wordt ingegaan op algemene ontwikkelingen binnen de organisatie en wordt nagegaan welke de belangrijkste aandachtspunten voor de interim-controle zijn. Deze bespreking vindt plaats op basis van het auditplan van de accountant.

Interim-controle
In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag (Managementletter) uitgebracht aan het dagelijks bestuur.

Verslag van bevindingen
Overeenkomstig de Waterschapswet wordt over de jaarrekeningcontrole een verslag van bevindingen uitgebracht aan het Algemeen Bestuur en in afschrift toegestuurd aan het Dagelijks Bestuur. Hieraan voorafgaand wordt het Dagelijks Bestuur in de gelegenheid gesteld om:
- vooraf herstelmaatregelen te treffen;
- te reageren op door de accountant geconstateerde onrechtmatigheden en onvolkomenheden;
- te reageren op de controleverklaringen het verslag van bevindingen.

In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over:
- de opzet en uitvoering van het financiële beheer;
- of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm ”rechtmatigheidsverantwoording” dagelijks bestuur
Gesignaleerde fouten of onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheidscriteria (Begrotingscriterium, Voorwaardencriterium en Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium) die de rapporteringstolerantie overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. In de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt gerapporteerd over eventuele bevindingen met betrekking tot de rechtmatigheid voor wat betreft tijdig gerapporteerde afwijkingen (onderschrijdingen in kosten en over- en onderschrijdingen in inkomsten) die passend zijn binnen het eigen (waterschaps-)beleid.

Rechtmatigheidsverantwoording
In de rechtmatigheidsverantwoording legt het dagelijks bestuur op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de uitgevoerde (interne) controle verantwoording af aan het algemeen bestuur. Deze rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de jaarrekening. In het proces naar het vaststellen van de jaarrekening door het algemeen bestuur kan het algemeen bestuur aan de hand van deze rechtmatigheidsverantwoording met het algemeen bestuur het gesprek aangaan met het dagelijks bestuur over de werkwijze ten aanzien van de beoordeling van het rechtmatig handelen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm accountant

Gesignaleerde fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door het waterschap gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Accountantsverklaring
In de accountantsverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven ten aanzien van de getrouwheid. Deze accountantsverklaring is bestemd voor het Algemeen Bestuur, zodat deze de door het Dagelijks Bestuur opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

8. Bijlagen

Bijlage I: Normenkader 2026

Toelichting op het normenkader

Normenkader voor de rechtmatigheidscontrole
In de overzichten is een inventarisatie opgenomen van de in het kader van de rechtmatigheidscontrole voor het Waterschap Aa en Maas relevante externe wet- en regelgeving alsmede interne regelgeving.

Wet- en regelgeving extern
Hierin wordt alle voor Waterschap Aa en Maas in het kader van de financiële rechtmatigheid relevante externe wet- en regelgeving aangegeven.

Externe regelgeving Europees

Algemene de-minimisverordening (EU/2023/2831)
Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) (EU/2014/651)
DAEB-de-minimisverordening (EU/2023/2832)
De-minimisverordening (verordening EU Nr. 1407/2013)
EU-verordening 2022/2472 (landbouwvrijstelling staatssteun)
INTERREG-Europe
INTERREG-programma North West Europe (NWE)
Landbouwvrijstellingsverordening (verordening EU/2022/2472)
Regeling co-financiering Interreg IIIA
Subsidieregeling ESF 2021–2027
Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)
Verordening (EU) 2021/2116 Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB 2023-2027)
Verordening (Eu) 2025/2152 van de Commissie (drempelbedragen overheidsopdrachten)
Vrijstellingsverordening (VVV) (EU/2022/2473)

Externe regelgeving Nationaal

Aanbestedingswet 2012
Aanbestedingsreglement Werken 2016 (Arw 2016)
Aanbestedingsbesluit
Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers
Algemene wet bestuursrecht
Algemene Wet inkomensafhankelijke regelingen
Algemene wet inzake rijksbelastingen
Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden
Besluit maximumtarieven open overheid
Besluit proceskosten bestuursrecht
Besluit uitvoering Pensioenwet
Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
Burgerlijk wetboek
CAO Werken voor Waterschappen 2026
Fiscale vereenvoudigingswet 2017
Gids proportionaliteit
Invorderingswet 1990
Kostenwet invordering rijksbelastingen
Mededingingswet
Natuurschoonwet 1928
Omgevingswet
Omgevingsbesluit
Omgevingsregeling
Onteigeningswet
Pachtprijzenbesluit 2007
Participatiewet
Pensioenreglement ABP
Pensioenwet
Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers
Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen
Regeling bijzondere subsidies waterkeren en water beheren
Regeling diplomatieke en internationale vrijstellingen waterschapsbelastingen
Regeling Europese EZK en LNV-subsidies
Regeling garanties van oorsprong voor energie uit hernieuwbare energiebronnen en HR-WKK-elektriciteit
Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers
Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
Regeling subsidies hoogwaterbescherming 2014
Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027
Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968
Uitvoeringsbeschikking vennootschapsbelasting 1971
Uitvoeringsbesluit belastingen op milieugrondslag
Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968
Uitvoeringsregeling belastingen op milieugrondslag
Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken
Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965
Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet
Uitvoeringsbesluit vennootschapsbelasting 1971
Uitvoeringsbesluit WNT
Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994
Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden
Uitvoeringsregeling Invorderingwet 1990

Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011
Uitvoeringsregeling Meststoffenwet
Visserijwet 1963
Warmtebesluit
Warmteregeling
Warmtewet
Waterbesluit
Waterregeling
Waterschapsbesluit
Waterschapswet
Waterwet
Werkloosheidswet
Wet arbeid en vreemdelingen
Wet Arbeid en Zorg (WAZ);
Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
Wet belastingen op milieugrondslag
Wet Basisregistratie Personen
Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen
Wet financiering decentrale overheden (FiDO)
Wet financiering sociale verzekeringen
Wet gemeenschappelijke regelingen
Wet houdbare overheidsfinanciën
Wet inkomstenbelasting 2001
Wet kaderregeling VUT overheidspersoneel
Wet milieubeheer
Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag
Wet normering topinkomens
Wet op de accijns
Wet op de belastingen van rechtsverkeer
Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen
Wet op de loonbelasting 1964
Wet op de omzetbelasting 1968
Wet op de vennootschapsbelasting 1969
Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekering
Wet structuur uitvoerorganisatie werk en inkomen
Wet tegemoetkoming loondomein (Wtl)
Wet terugvordering staatssteun
Wet verbetering poortwachter
Wet vrachtwagenheffing
Wet waardering onroerende zaken
Wet wederzijdse bijstand in de Europese Unie bij de invordering van belastingschulden en enkele andere schuldvorderingen 2012
Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)
Ziektewet
Zorgverzekeringswet

Externe regelgeving Provinciaal

Algemene bijdrageverordening Noord-Brabant
Algemene subsidieverordening Provincie Noord-Brabant
Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik
Beleidsregels categoriseringstabel financiële correcties OP Zuid 2014-2020
Beleidsregels categoriseringstabel financiële correcties OP Zuid 2021-2027
Bijdrageregeling interbestuurlijk programma Zuidoostelijke zandgronden Limburg Noord-Brabant
Bijdrageregeling klimaatadaptatieprojecten Noord-Brabant
Bijdrageregeling rivierverruimingsprojecten Maas Noord-Brabant
Bijdrageregeling water en bodem Noord-Brabant
Bijdrageverordening deltaplan hoge zandgronden Noord-Brabant 2019-2021
Regeling algemene subsidienormen Noord-Brabant
Regionaal Water en Bodem Programma
Subsidieregeling biodiversiteit en leefomgeving Noord-Brabant
Subsidieregeling cofinanciering Europese programma's Noord-Brabant 2021 – 2027
Subsidieregeling cultureel erfgoed Noord-Brabant 2016
Subsidieregeling cultureel erfgoed Noord-Brabant 2026
Subsidieregeling energie Noord Brabant
Subsidieregeling gebiedsimpuls grenscorridor N69 Noord-Brabant
Subsidieregeling gebiedsopgaven Noord-Brabant (ingetrokken per 14 feb2026)
Subsidieregeling landbouw innovatie Noord-Brabant 2020-2023
Subsidieregeling landbouw innovatie Noord-Brabant 2023-2027
Subsidieregeling landschapskwaliteit en groen om de stad Noord-Brabant / ingetrokken 14feb2026
Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer Noord-Brabant 2016
Subsidieregeling Natura 2000 Noord-Brabant
Subsidieregeling natuur Noord-Brabant
Subsidieregeling OP Zuid 2021-2027
Subsidieregeling operationeel programma Zuid-Nederland 2014-2020
Subsidieregeling opruiming drugsafval Noord-Brabant 2021-2024
Subsidieregeling plattelandsontwikkelingsprogramma 3 Noord-Brabant 2014 – 2020
Subsidieregeling provinciaal milieu- en waterplan Noord-Brabant
Subsidieregeling realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant
Subsidieregeling stimulering landschap Noord-Brabant 2.0
Subsidieregeling transitie landbouw Noord-Brabant
Subsidieregeling urgentiegebieden Noord-Brabant 2016
Subsidieregeling vouchers agrarische bouwpercelen

Regelgeving Waterschap Aa en Maas
Voor de uitvoering van de algemene wet- en regelgeving stelt het Algemeen Bestuur eigen verordeningen en/of beleidsregels op. De in het kader van de financiële rechtmatigheid relevante interne regelgeving is in het overzicht opgenomen.

Naam regelgeving (specifieke regelgeving Aa en Maas)	**Relevante artikelen per criterium**		
	Recht	**Hoogte**	**Duur**
Algemene subsidieverordening Aa en Maas 2019	2, 5, 7,	4	8.3
Controleprotocol 2026	Hoofdstukken 3, 5 en Bijlage I		
Controleverordening 2025 van het waterschap Aa en Maas ex art 109 Waterschapswet	niet financieel in zin recht hoogte duur, maar gaat in op de interne beheersing van de bedrijfsvoering		
Financiële verordening	9	9, 17	17
Gedragscode Integriteit dagelijks bestuurders waterschap Aa en Maas juni 2021	4, 5	4, 5	
Gedragscode Integriteit leden Algemeen Bestuur waterschap Aa en Maas juni 2021	4, 5	4, 5	
Gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Oost-Brabant	Moet in principe zelf broek ophouden qua rechtmatigheid maar onrechtmatigheden bij BSOB hebben mogelijk consequenties voor eigen rechtmatigheid A&M		
Informatiebeleidsplan 2016-2025	Verweven in onderliggende projectenkalender / gebaseerd op totale krediet		
Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer waterschap Aa en Maas 2026	2, 3, 4, 5, 6	2, 3, 4, 5, 6	7
Kwijtscheldingsregeling	zoals opgenomen in nota financieel beleid		
Nota financieel beleid 2026	niet financieel in zin recht hoogte duur, maar gaat in op de interne beheersing van de bedrijfsvoering		
Overeenkomst waterschappen Aa en Maas en De Dommel afvalwater Vught	1	2	3
Regeling van waterschap Aa en Maas voor de marktconforme toepassing van de bevoegdheid tot subsidieverlening ex artikel 122d, vijfde lid, aanhef en onder b, Waterschapswet	2,3,4,5,8,9,10,11	6,10,11	3,7
Reglement van orde voor de streekpanels 2023	4	5	4
Sociaal Statuut	3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.8, 4.1.b, 4.4a, 4.5, 4.6, 4.8, 5.1	3.1, 3.2, 3,3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.8, 4.5, 4.6, 4.8, 5.1	3.3, 3.5, 3.6, 3.8d, 4.1a, 4.6, 5,1
Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2023	5, 6, 7, 8, 10	5.2, 6.2.d, 7	5, 7, 8
Verordening nadeelcompensatie waterschap Aa en Maas 2023	2,5	5	3.3
Verordening op de Rekenkamer waterschap Aa en Maas	2, 3, 6.1	6.2	3
Verordening rechtspositie bestuur waterschap Aa en Maas 2024	2, 3	2, 3, 4	2
Verordening verontreinigingsheffing waterschap Aa en Maas 2026	3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18	9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	6, 20

Naam regelgeving (specifieke regelgeving Aa en Maas)	Relevante artikelen per criterium		
	Recht	**Hoogte**	**Duur**
Verordening watersysteemheffing waterschap Aa en Maas 2026	2, 3, 5, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 16	4, 6, 8, 10, 13	18
Verordening zuiveringsheffing waterschap Aa en Maas 2026	3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21	9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22	5, 22
Verordening zuiveringsrechten waterschap Aa en Maas 2026	2, 3, 4, 5, 10	4, 5, 8, 10	6, 13
Waterschapsverordening	6.3 Sanctiebepaling		

Bijlage II: Communicatie en periodiek overleg

Uitwerking van het communicatietraject volgens artikel 6 van het controleprotocol.

Acties	Initiatief door	Gesprekspartner waterschap	Periode	Product	Rapportage gericht aan
Pré-auditbespreking	Accountant	Directie en Concern Controller	Augustus betreffende boekjaar	Auditplan Accountant	
Uitvoeren Interim-Controle (beoordeling processen)	Accountant / Waterschap	Concern Controller en Hoofd Mensen en Middelen	Oktober betreffende boekjaar	Concept Managementletter	Directeur, Concern Controller en Hoofd Mensen en Middelen
Bespreken concept-Managementletter	Accountant	Directeur, Concern Controller en Hoofd Mensen en Middelen	December betreffende boekjaar	Managementletter	Dagelijks Bestuur
Uitvoeren Jaarrekeningcontrole (beoordeling getrouwheid en rechtmatigheid)	Accountant / Waterschap	Concern Controller en Hoofd Mensen en Middelen	Maart / april volgend op boekjaar	Concept verslag van bevindingen	Portefeuillehouder, Directeur, Concern Controller en Hoofd Mensen en Middelen
Bespreken Concept verslag van bevindingen (en controleverklaring)	Accountant	Portefeuillehouder, Directeur, Concern Controller en Hoofd Mensen en Middelen	April / mei volgend op boekjaar	Definitief verslag van bevindingen (en controleverklaring)	Algemeen Bestuur
Bespreken Definitief verslag van bevindingen (en controleverklaring)	Accountant	Auditcommissie	April / mei volgend op boekjaar	Duiding auditcommissie van accountantsverslag	Algemeen Bestuur
Evalueren uitvoering contract als daar aanleiding toe is.	Accountant	Delegatie AB en DB + Directeur, Concern Controller en Hoofd Mensen en Middelen	April / mei volgend op boekjaar	Evaluatieverslag	Algemeen Bestuur

Bijlage III: Toelichting bij het controleprotocol

1. Inleiding
Het controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van het waterschap. Het Algemeen Bestuur kan de accountant alleen nadere aanwijzingen geven voor zover dit uitgaat boven de wettelijke minimumeisen.

De belangrijkste zaken die het controleprotocol worden vastgelegd zijn de te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties en de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole. Voordat hierop nader wordt ingegaan wordt in deze handleiding nog nader stil gestaan bij het begrip 'rechtmatigheid'.

2. Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidscriteria
In art 109, van de Waterschapswet wordt erop gewezen dat de rechtmatigheidsverklaring van het Dagelijks Bestuur op grond van de uitgevoerde controle aangeeft of de baten, lasten, evenals de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Met de invoering van de nieuwe Waterschapswet is een scherpere grens getrokken tussen bevoegdheden die het Algemeen Bestuur en bevoegdheden die het Dagelijks Bestuur toebehoren. Voor de rechtmatigheidstoets betekent dit dat de voorschriften die het Dagelijks Bestuur uitvaardigt (interne regelgeving) niet onder het rechtmatigheidsoordeel vallen. Deze voorschriften hebben immers betrekking op de relatie Dagelijks Bestuur - ambtenaren. De uitzondering hierop is als door het ontbreken of niet naleven van deze voorschriften het financieel beheer oncontroleerbaar is en daardoor de getrouwheid en rechtmatigheid in gevaar komt.

Dit betekent dat besluiten van het Dagelijks Bestuur niet onder het rechtmatigheidsoordeel vallen. Als in de externe regelgeving of de eigen verordeningen alleen de verplichting tot het opstellen en nemen van een besluit is opgenomen, hoeft enkel gecontroleerd te worden of dit besluit ook daadwerkelijk door het Dagelijks Bestuur is vastgesteld. Als in de externe of eigen regelgeving ook eisen aan het besluit van het Dagelijks Bestuur zijn opgenomen wordt ook gecontroleerd of het Dagelijks Bestuur-besluit die bepalingen bevat.

2.1 Inleiding
In het kader van de accountantscontrole wordt gesproken over rechtmatigheidscriteria. Zes van de negen criteria worden momenteel al getoetst bij het getrouwheidsonderzoek, namelijk het calculatiecriterium, het valuteringscriterium, het adresseringscriterium, het volledigheidscriterium, het aanvaardbaarheidscriterium en het leveringscriterium. Bij het getrouwheidsonderzoek controleert de accountant of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de werkelijke situatie op balansdatum.
De overige drie criteria worden niet afgedekt door het getrouwheidsonderzoek. Deze zullen met ingang van 2025 door middel van het rechtmatigheidsonderzoek vanuit de Verbijzonderde Interne Controle, worden gecontroleerd. Deze drie criteria zijn:

- het begrotingscriterium;
- het Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium);
- het voorwaardencriterium.

Op deze drie criteria zal de aandacht gevestigd zijn in deze paragraaf.

2.2 Begrotingscriterium
In de jaarlijkse begroting en in de Financiële Verordening 2025 zijn de kaders voor de uitvoering van de begroting, de autorisatieniveaus en de procedure voor begrotingswijzigingen voor de begroting vastgelegd.

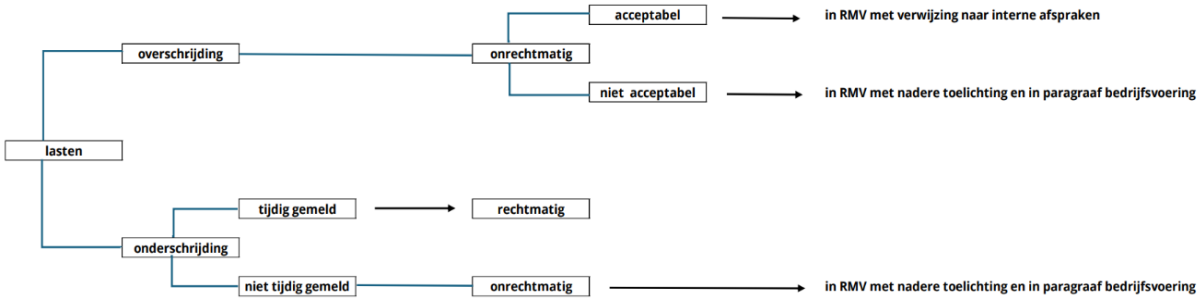
Het begrotingscriterium houdt in dat de financiële beheershandelingen binnen de grenzen van de begroting tot stand moeten zijn gekomen. Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is er sprake van onrechtmatige uitgaven.

Het begrotingscriterium omvat drie aspecten: toereikendheid begrotingsbedrag, juistheid toerekening begrotingsjaar en toerekening aan het juiste programma en daarbinnen aan de juiste productgroep. De toerekening aan het juiste programma en daarbinnen de juiste productgroep dient vastgesteld te worden aan de hand van de kaders die zijn gesteld in de begroting.

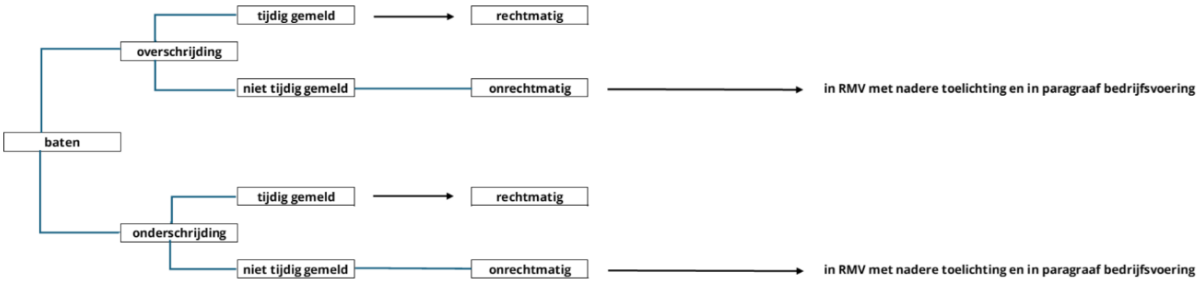
Ingevolge de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (RBVW) dient in de programmarekening een toelichting inzake de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de programmarekening te worden opgenomen.

Op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van het Platform Rechtmatigheid zijn ten aanzien van het begrotingscriterium de volgende situaties van toepassing:

Lasten:

Baten:

2.3 M&O-criterium
Waterschappen zullen een beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik moeten hebben. Indien een waterschap geen toereikend M&O-beleid voert kan dit gevolgen hebben voor het accountantsoordeel. Indien bij een toereikend M&O-beleid dat in

voldoende mate is uitgevoerd toch een belangrijke (materiële) onzekerheid - die inherent is aan de regeling - blijft bestaan met betrekking tot de rechtmatigheid van de uitgaven of ontvangsten en deze niet verder kan worden gereduceerd, dient de accountant te beoordelen of deze onzekerheid in de toelichting bij de jaarrekening adequaat wordt weergegeven.

Voor het M&O-criterium worden de volgende definities gehanteerd:
- Misbruik: “Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of uitkeringen te verkrijgen of niet of dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.”

- Oneigenlijk gebruik: “Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.”

Bij het M&O-criterium is van groot belang dat de gegevens die door belanghebbenden/derden worden verstrekt juist en volledig zijn. Deze gegevens hebben betrekking op de inkomensoverdrachten (o.a. subsidies), heffingen, belastingen en vergunningen.
De Nota ter voorkoming van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik 2026 is op 2 december 2025 door het DB vastgesteld.
De aspecten zijn verankerd in diverse procedures ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik. Hierbij zijn te noemen: de administratieve organisatie en interne controlemaatregelen (AO/IC) op het vlak van belastingheffing en invordering, het integriteitsbeleid, de subsidievoorwaarden zoals deze in de diverse subsidieverordeningen zijn opgenomen, de mandaatregeling en de regeling budgethouderschap en financieel mandaat.
De accountant zal in de praktijk toetsen in hoeverre deugdelijke maatregelen zijn genomen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik.

2.4 Voorwaardencriterium
Besteding en inning van gelden door een waterschap zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden, waarop door de accountant wordt getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de eigen regelgeving. De gestelde voorwaarden hebben in het algemeen betrekking op:
- De omschrijving van de doelgroep)
- De heffings- en of declaratiegrondslag) samen ook wel
- Normbedragen) recht, hoogte en duur genoemd
- De bevoegdheden; deze aspecten worden
- Het voeren van een administratie;
- Het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken;
- Aan te houden termijnen besluitvorming, betaling, declaratie e.d.

Omdat de aspecten recht, hoogte en duur een belangrijke rol in het rechtmatigheidstraject spelen, worden deze nader omschreven:
- Recht: heeft degene die een betaling van het waterschap ontvangt of die een bedrag van het waterschap niet hoeft te betalen (kwijtschelding, oninbaarverklaring), op grond van de regelgeving op basis waarvan de betaling / vrijstelling plaatsvindt wel recht op deze betaling /vrijstelling? Een voorbeeld in de sfeer van subsidieverlening: voldoet het project wel aan de criteria die in de subsidieverordening zijn opgenomen;
- Hoogte: is het betaalde of kwijtgescholden bedrag wel juist berekend? Zijn de juiste tarieven, formules en andere aspecten die de hoogte van het bedrag bepalen wel juist toegepast?

- Duur: is wel voldaan aan de in regelgeving opgenomen termijnen van verstrekking, toekenning en werkingsperiode?

Het voorwaardencriterium is met name van toepassing op de inkopen, aanbestedingen en subsidies. Bij alle geldstromen dient vast te staan welke voorwaarden van toepassing zijn. De door de hogere overheden gestelde voorwaarden liggen vast, maar dit is niet het geval bij de regelgeving van het waterschap. Hiervoor zijn de zogenaamde toetsingskaders ontwikkeld waarin alle betreffende regelgeving van het waterschap is geoperationaliseerd op basis van de aspecten recht, hoogte en duur van het voorwaardencriterium.

3. Toleranties
De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de door het Dagelijks Bestuur afgelegde rechtmatigheidsverantwoording over de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties en financiële beheershandelingen met een belang groter dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statische deelwaarnemingen en extrapolaties.

4. Reikwijdte
In paragraaf 5 geeft het Algemeen Bestuur de reikwijdte van de rechtmatigheidstoets aan. Uitgangspunt hierbij is het wettelijk minimum zoals dit in bijlage 1 opgenomen is. Deze tabel bevat het normenkader, de regelgeving waaraan de financiële beheershandelingen getoetst worden in het kader van de rechtmatigheidscontrole.

Met de in dit normenkader gepresenteerde inventarisatie wordt een minimumkader geboden voor de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole zoals vastgelegd in art. 109 Waterschapswet.

De kolom ‘Wet- en regelgeving extern’ is voor het Algemeen Bestuur een gegeven. Dit geldt echter niet voor de kolom ‘Regelgeving Waterschap Aa en Maas.’ Deze kolom bevat immers de regels van het waterschap zelf.
In het kader van de rechtmatigheidscontrole wordt altijd getoetst aan die bepalingen uit hogere regelgeving en uit verordeningen die financiële beheershandelingen betreffen. Het Algemeen Bestuur kan er natuurlijk altijd voor kiezen om aan bepaalde bepalingen in verordeningen geen financiële gevolgen te verbinden. Deze bepalingen (met een ordenend karakter) worden dan niet in de rechtmatigheidscontrole meegenomen.

In de controleverordening is ten aanzien van de verordeningen voor de minimale variant gekozen, waarbij in het kader van de Verbijzonderde Interne Controle financiële beheershandelingen alleen getoetst worden aan de bepalingen die het recht, de hoogte en de duur en doelgroep/object van de financiële beheershandeling betreffen.

Het waterschap heeft een toetsingskader opgesteld om te inventariseren aan welke bepalingen uit de verordeningen financiële consequenties zijn verbonden.

--/--